

Tack vare Maupertuis' expedition blev Tornedalen känt i 1700-talets Europa

I 1700-talets vetenskapliga kretsar pågick en häftig diskussion: *"Har jordklotet formen av en citron eller en mandarin?"* För att utreda frågan skickade franska Vetenskapsakademien en expedition, bestående av dåtidens främsta vetenskapsmän, till Tornedalen. Ledare för expeditionen var **Pierre Louis Moreau de Maupertuis**.

DE FRANSKA gästerna väckte stor uppmärksamhet och förundran då de under nästan ett år, 1736–1737, utförde omfattande mätningar och under svåra förhållanden vandrade från bergstopp till bergstopp i Tornedalen. Delar av sällskapet förde rese-dagbok, ritade kartor och teckningar över den tidens seder, natur och naturfenomen. Utöver mätresultaten rapporterade Expeditionen även om bl a försränning genom Kukkolaforsen och passering av Polcirkeln vid Kattila-koski.

GENOM sina mätningar bevisade expeditionen att jordklotet är formad som en mandarin. Jordklotet är alltså tillplattad vid polerna vilket Newton i sin gravitationsteori hade förutspått. Expeditionen vistades i Tornedalen 20.6.1736–9.6.1737.

Du kan stödja stiftelsens verksamhet genom bidrag till stiftelsens utvecklingsfond och även i partnerskap.

Maupertuis' mätnätverk i Tornedalen som ett av Unescos världsarv

Maupertuis visade med resultaten från expeditionens mätningar att jordklotet var tillplattat vid polerna. Mer än hundra år senare avslutades arbetet med Struves triangelmätning med mät-punkter från Ishavet till Svarta havet vilket möjliggjorde att man kunde fastslå jordklotets diameter. Struves mätnätverk utsågs i 2005 till ett av Unescos världsarv.

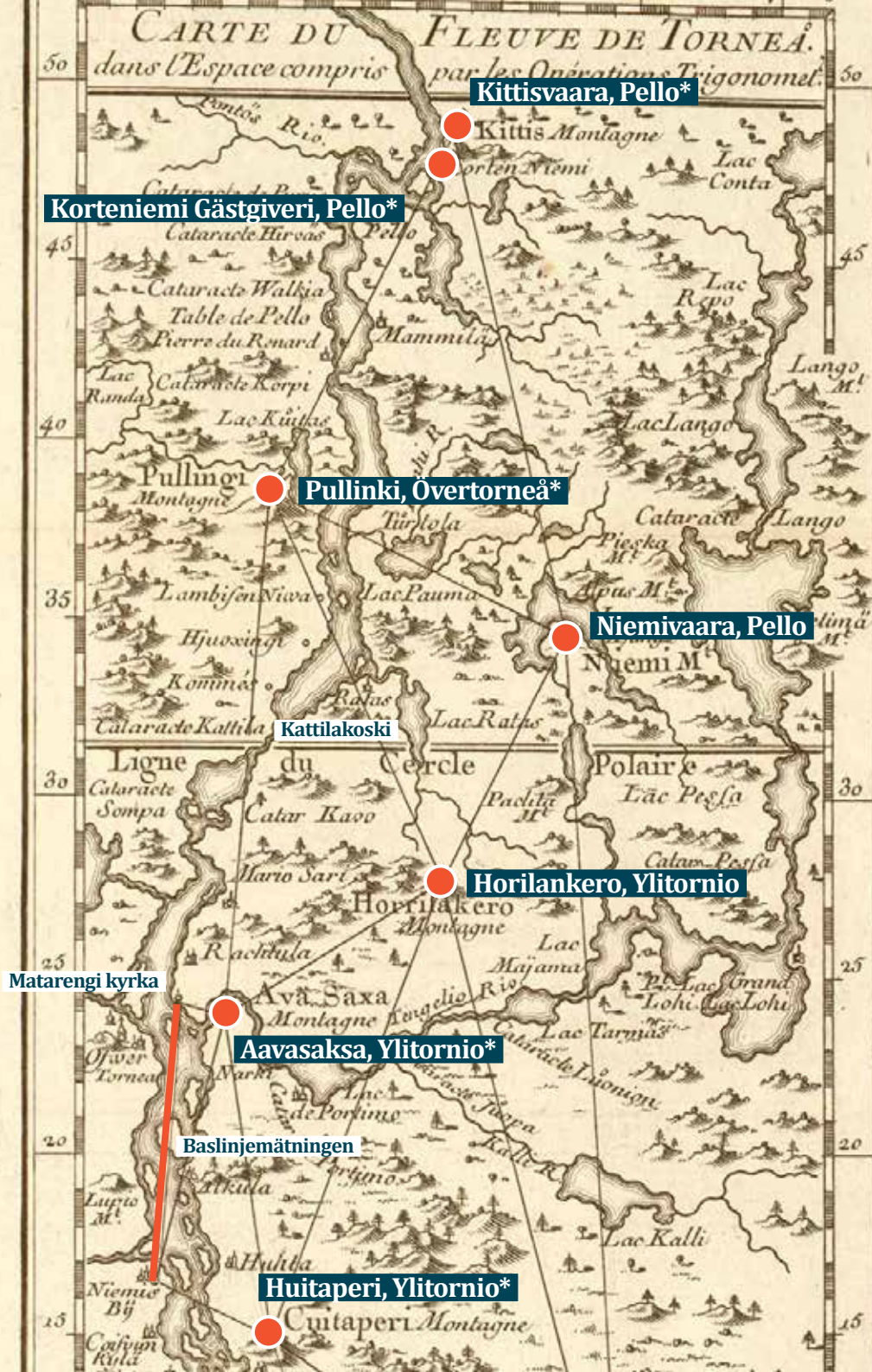
MAUPERTUIS' mätnätverk förtjänar samma status. Man eftersträvar ett internationellt erkännande för Tornedalen som mätområde för Maupertuis' expedition och det vetenskapliga arbetet.

Kom med och stötta Maupertuis-stiftelsens program

Målsättningen för utvecklingsprogrammet är att få in en ansökan om att Maupertuis' mätnätverk ska erhålla status som ett av Unesco's världsarv.

Målet är att mätningpunkterna på bergtopparna i Torneå, Ylitornio, Pello och Övertorneå erhåller Unescos världarvsstatus senast 2026 då 290 år passerat sedan expeditionen anlände till Torneå.

Fakta om Maupertuis som stiftelsen samlat in kan hittas på sidorna www.maupertuis.fi



Karta över Tornedalen ritad av expeditjonsmedlemmen Reginald Outhier. Vissa mätpunkter har redan minnesmärken och utmärkta leder dit. De är markerade med symbolen *, på kartorna, på omslaget och förra uppslaget.

Målsättning för utvecklingsprogrammet

UNDER 2019 startar utvecklingsprogrammet.

2022 har mätpunkterna och leder till dem märkts ut i terrängen.

2022 ska ansökan vara inlämnad.

2026 har Maupertuis' mätnätverk godkänts som ett av Unescos världsarv.

Samarbetsnätverk till stöd

Maupertuis-stiftelse försöker att bilda ett brett samarbetsnätverk:

- Tornedalskommunerna på bägge sidor om gränsen
- Tornedalsrådet
- Företag i Tornedalen, framför allt turistnäringen
- Tornedalens museum
- Universitet och forskningsinstitut i Finland och Sverige
- Museiverken i Finland och Sverige
- Övriga partnerskap

Programmet och dess förverkligande

- Maupertuis-stiftelsen koordinerar förberedelser och genomförande av programmet.
- Budgeten för de närmaste 5 åren är 0,5 milj. €, varav stiftelsens finansiering skulle vara 100 000 €.
- Stiftelsen tar emot donationer och samarbetar i olika partnerskap för att därmed få till den egna finansieringen.
- Övrig finansiering ansöker stiftelsen från kommunerna som medfinansiering och från offentliga finansiärer i Finland och Sverige.
- Arbetet med att markera mätpunkterna och leder liksom kartor och vägvisningsskyltar utförs som lokala projekt och därmed också med lokal finansiering.

Vissa mätpunkter har redan minnesmärken och utmärkta leder dit. Minnesmärken har märkt med symbol *) i kartorna på pärmsidan och på förra uppslaget.

Gåvor

Mottagare Maupertuis-säätiö sr
Bankkonto IBAN FI67 1171 5000 1238 10

Maupertuis-säätiö sr

FO-nummer 2074204-4
Adress Hallituskatu 9, 95400 Tornio
www www.maupertuis.fi

Insamlingstillstånd nr RA/2018/852.
Tillstånd för penninginsamling
för tiden 28.9.2018–27.9.2019 i
enlighet med beskrivningen i denna
broshyr har av Polismyndigheten
beslutats 28.9.2018.